

Když se o nás firmy poperou

Od zahájení liberalizace energetického trhu v Česku uplynulo již 16 let. Podíl skupiny innogy na obchodu s plynem za tu dobu klesl z 80 na 30 procent

David Tramba
tramba@mf.cz

Hovoří se o nich jako o dominantech či bývalých monopolech. Své výsadní postavení na energetickém trhu však již ztratili. Řeč je o společnostech ČEZ a innogy – tedy dřívější RWE. První jmenovaná již dnes nezajišťuje ani třetinu dodávek elektřiny koncovým zákazníkům. Ještě hůře je na tom innogy, která už nemá ani 30 procent na trhu s plynem. Aktuální číslo za loňský rok činí 29,99 procenta.

Z dostupných údajů lze vyčíst, že největší rvačka je o zákazníky z veřejného

sektoru. Právě tuto část trhu oba bývalí dominantí téměř zcela vyklidili, protože se nechťejí s dravými konkurenty přetahovat o každou korunu ziskové marže. Dnes tu jsou jiní šampioni. Patří mezi ně Pražská plynárenská, Centropol či Amper Market.

Poměrně silná je konkurence i na trhu pro velké průmyslové dodavatele. Tady je situace o to složitější, že některé výrobní podniky mají vlastní zdroj elektřiny, případně si jej pořizují. Nejen to, ti odvážnější dokonce začínají sami nakupovat zemní plyn i elektřinu na velkoobchodním trhu.

Nakoupíme si sami

V aktuálním žebříčku největších dodavatelů zemního plynu, který sestavil správce energetického trhu OTE, se objevilo

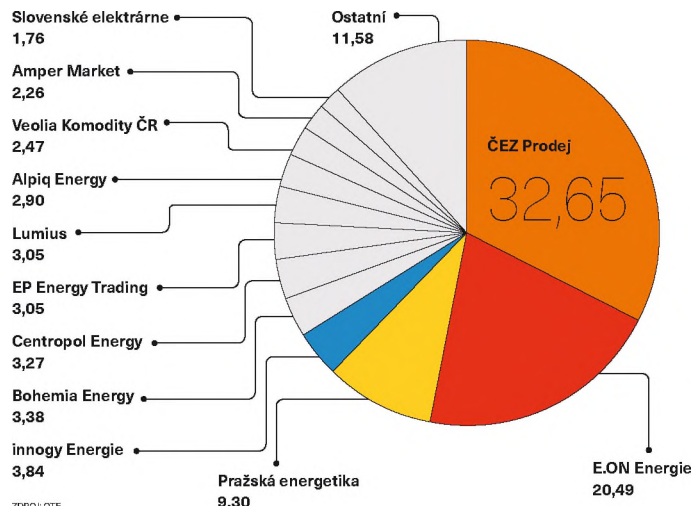
překvapivé jméno. Patnáctá v pořadí je ropná rafinerie Unipetrol RPA s tržním podílem 2,6 procenta. Jedná se o další podnik, který si nakupuje plyn sám a obejde se bez tradiční formy nákupu prostřednictvím zavedených energetických podniků.

Již dříve zvolil stejnou cestu ČEZ, který se díky provozování paroplynové elektrárny v Počeradech stal největším spotřebitelem plynu v Česku. „Jedná se čistě o nákup pro Počerady. Využíváme našeho silného tradingu, kdy s plynem obchodujeme po celé Evropě – na mezinárodní burze ICE v Londýně, na lipské EEX i na dalších obchodních platformách,“ vysvětluje mluvčí ČEZ Ladislav Kříž.

ČEZ se v přehledu hlavních dodavatelů plynu objevuje hned dvakrát – jednou je zde mateřská společnost, podruhé dceřiná

Podíl na trhu dodávek elektřiny

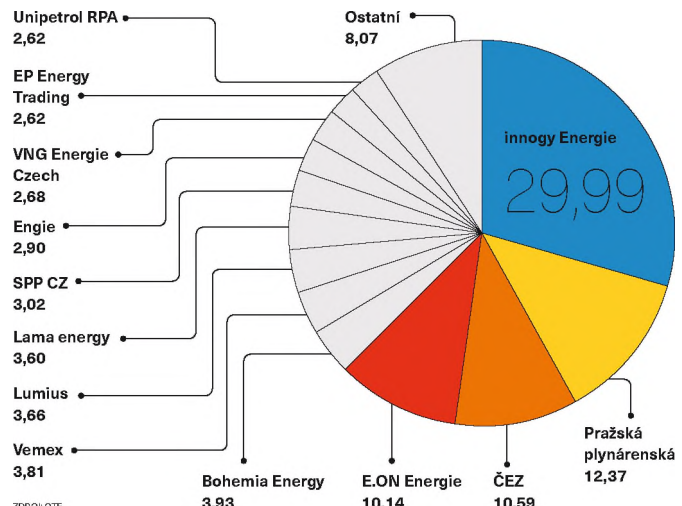
(údaje za rok 2017, v %)

ZDROJ: OTE

Podíl na trhu dodávek plynu

(údaje za rok 2017, v %)

ZDROJ: OTE

firma ČEZ Prodej, která prodává energii koncovým zákazníkům. V součtu již ČEZ drží 10,6 procenta tržního koláče, a stal se tak nejúspěšnějším alternativním dodavatelem zemního plynu v Česku. V celkovém pořadí je třetí.

Na trhu pro velké zákazníky došlo loni ke dvěma návratům. Aktivním hráčem v dodávkách elektřiny se stal znovu švýcarský Alpiq Energy, v plynárenství se odehrál „comeback“ německého Wingasu. Ten totiž postupně přebírá zákazníky skomírající české společnosti Vemex. Jen pro doplnění: Vemex i Wingas mají stejného majoritního vlastníka – ruský koncern Gazprom.

Vysoutěžit a ušetřit

Je to napínavý a tuhý souboj, kterého se někdy účastní až dvanáct různých dodavatelů. Vyhraje ten nejlevnější. Tak vypadají soutěže na nákup elektřiny a plynu pro potřeby veřejných zadavatelů – ministerstev, krajů, měst, nemocnic, vysokých škol a státních či komunálních podniků. Bývalí dominantní dodavatelé innogy a ČEZ se však mezi vítězi téměř nevyskytují.

Ve věstníku veřejných zakázek lze vyhledat výsledek celkem 285 soutěží na nákup elektřiny a plynu v letošním roce; některé z nich zahrnují i smlouvu na následující roky. Na počet vede Pražská plynárenská s 92 vyhranými tendry, za ní je Centropol Energy s 64 a třetí je Amper Market s 40 výhrami. Z bývalých regionálních monopolů jsou více než ČEZ aktivní společnosti E.ON Energie a Pražská energetika, které se snaží udržet si aspoň část svých tradičních odběratelů.

Situace je o to komplikovanější, že někteří soutěžitelé zadávají zvláště zakázky na odběr elektřiny ze sítě vysokého a nízkého napětí a na odběr plynu v režimu velkoodběru a maloodběru. Některá ministerstva či kraje tak mají až čtyři různé dodavatele energií. Uvedme aspoň jeden příklad. Hlavním dodavatelem elektřiny pro ministerstvo obrany je Centropol a v případě plynu Lama energy. Menší objemy energie však ministerstvo nakupuje také od EP Energy Trading a Pražské plynárenské.

Veřejní zadavatelé jen málokdy organizují soutěže na dodávky energií sami. Většinou volí pohodlnější cestu a zajištěním soutěže pověřují komoditní burzu v Kladně nebo pražskou energetickou burzu PXE.

Loajální Pražané

Pokud někde velcí hráči – ČEZ, innogy, E.ON i obě pražské společnosti – dále drží silnou pozici, tak je to v dodávkách elektřiny a plynu domácnostem a podnikatelům. Ale také zde jejich podíl postupně klesá. Jen za poslední tři roky podle propočtu

týdeníku Euro přišly bývalé regionální monopoly v součtu o 225 tisíc odběrných míst v elektrické síti a 180 tisíc v plynárenství.

Srovnáním dostupných údajů platných v lednu 2015 a na počátku letošního roku lze zjistit, že odliv zákazníků na trhu s elektřinou postihuje hlavně ČEZ a E.ON. Naopak Pražská energetika má loajálnější zákazníky, kteří málokdy odcházejí. Své zákaznické portfolio nejvíce posiluje firemní skupina Bohemia Energy byznysmena Jiřího Písaříka a společnost innogy.

Současné je to innogy, kdo nejvíce ztrácí na trhu s plynem. Jen za poslední tři roky společnost přišla o 160 tisíc odběrných míst. Naopak za stejnou dobu získal ČEZ Prodej téměř 53 tisíc nových odběratelů plynu. S jistou nadsázkou lze říci, že innogy odlákává Skupině ČEZ odběratele elektřiny, zatímco ČEZ mu to oplácí „nájezdem“ na jeho tradiční zákazníky v plynárenství. Původně těžební firma MND, která sází na aktivní marketing i vstřícné cenové podmínky, získala během tří let přes 38 tisíc odběratelů.

Vedle klasického přetahování jednotlivých domácností se rozvinuly i plošnější akce. Třeba hromadná aukce, kterou v letošním březnu již potřeby zorganizovala spotřebitelská organizace dTest. Hromadné aukce sice zákazníkům přinášejí atraktivní úspory v nákladech na energie, ale zavedení dodavatelé se této formy soutěží zpravidla neúčastní. Vadí jim mimo jiné i vysoké provize pro zprostředkovatele.

Není to divočina

Zákazníci si tedy na nezájem dodavatelů energií nemohou stěžovat. Na trhu se dnes pohybuje osm desítek aktivních obchodníků, přičemž naprostá většina z nich současně nabízí elektřinu i zemní plyn. Spolu s tím již z trhu zmizely nejhorší nešvary. Například eticky pochybný podomní prodej energií s využitím najatých firem či brigádníků se objevuje dodnes, ale oproti rokům 2008 až 2012 se jedná už jen o slabý odvar.

Samozřejmě nelze vyloučit krach některého z dodavatelů. Empirická zkušenost je taková, že bankrotují nejvýše dva dodavatelé ročně. Když nepočítáme pád firmy Moravia Energo v roce 2009, tak krachují menší firmy, jejichž zánik nijak významně fungování energetického trhu nepostihl. Z těch známějších lze připomenout pád společnosti Coop Energy v roce 2015, České energie o rok později či konec firmy Enwox Energy v loňském roce. ●